

4/1210

21406-53689

T.C.
BAŞBAKANLIK
Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.02.0.KKG.0.10/101-350/2565

1715/2006

Konu : Kanun Tasarısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milli Savunma Bakanlığı'na hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu'na 8/5/2006 tarihinde kararlaştırılan "Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" ile gerekçesi birlikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

EKİ :

- 1- Kanun Tasarısı
- 2- Gerekçe (Genel-Madde)

T.C.M.M. BAŞKANLIĞI				
Tarih	Konuluş	AB uyum		
		Millî savunma		
		Adalet		
Tarih	24.5.2006		İlân: 1/1210	
MD 1	MD 2	MD 3	MD 4	MD 5
Nezâr	gk		15	15
BAŞKAN				

GENEL GEREKÇE

Türkiye, Birleşmiş Milletler düzeyinde insan hak ve hürriyetlerine ilişkin sözleşmeleri ve İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmeyi (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesini) kabul etmiş ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine bireysel başvuru hakkını tanımıştır. Bu sözleşmelerde, adil yargılanma hakkı ve bunun gerekleri olan suçsuzluk karinesi, susma hakkı, silâhların eşitliği ilkeleri ve savunma hakları gibi hükümler yer almaktadır. Bu hükümler, bugün artık Türk iç hukukunun uyulması zorunlu kısımları hâline gelmiştir. Söz konusu sözleşme hükümleri, mahkemelerimiz tarafından doğrudan uygulanmakta, Anayasa Mahkemesince de destek norm olarak kullanılmaktadır.

Çağdaş hukukta ve ceza muhakemeleri usulü hukukunda egemen olan temel strateji, sosyal düzenin korunması ile bireyin temel hak ve özgürlüklerine saygı arasında bir denge kurulması suretiyle gerçeği ortaya çıkarmak ve adil yargılama ilkesine uyarak adil yaptırımlara hükmedip uygulamaktır. Söz konusu stratejinin asıl ulaşmak istediği hedef, gerçeği meydana çıkarmaktır; ancak, gerçeğin adil yargılanma hakkına uyularak meydana çıkarılması temel koşuldur. Ceza adalet sistemi, bu denge üzerine kurulmalıdır. Dengeyi sağlayacak esas güvenceler bugün artık anayasalarda ve uluslararası hukuk metinlerinde yer almaktadır.

Alman Askerî Ceza Muhakemeleri Kanunundan iktibas edilerek hazırlanan 22/5/1930 tarihli ve 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanunu 33 yıl yürürlükte kalmış ve zaman zaman beliren ihtiyaçlar karşısında çeşitli tarihlerde değiştirilmiştir.

27/5/1961 tarihinde yürürlüğe giren Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanununun bazı maddeleri ile Askerî Muhakeme Usulü Kanununda geçen deyim ve kavramlarda değişiklik yapılmıştır. Ayrıca, 1961 Anayasasının askerî yargıya ait 138 ve Askerî Yargıtaya ait 141 inci maddelerinde Askerî Muhakeme Usulü Kanununu çok yakından ilgilendiren önemli değişiklikler yapılmıştır. Yine, Askerî Yargıtayın kuruluşu hakkındaki 4/12/1962 tarihli ve 127 sayılı Kanun, Askerî Muhakeme Usulü Kanununun bazı maddelerini yürürlükten kaldırmış ve Anayasa Mahkemesi de 26/6/1963 tarihli ve E.1963/197, K.1963/166 sayılı Kararıyla Askerî Muhakeme Usulü Kanununun bazı hükümlerini iptal etmiştir. Belirtilen sebeplerle Askerî Muhakeme Usulü Kanununun pek çok maddesinin değiştirilmesi gerekmiş, ancak çeşitli tarihlerde değiştirilen kanun maddeleri arasında kavram ve hüküm bakımından meydana gelen uyumsuzluk ve uygulamada görülen ihtiyaçlar dikkate alınarak, maddelerde değişiklik yapılması yerine kanunun yeni baştan tedvini tercih edilmiştir.

25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanunu 26/10/1963 tarihinde yayımlanarak yasalaşmış ve 1631 sayılı Askerî Muhakeme Usulü Kanununun yürürlüğüne son verilmiştir.

“Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı”nda, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin, insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğü alanlarında kaydedilecek gelişmeleri sürekli olarak izleyeceği, Avrupa Birliği müktesebatına uyum çalışmalarını düzenli şekilde değerlendireceği ve bu çalışmaların hızlandırılması için gerekli önlemleri alacağı belirtilmiştir. Ulusal Programda, yargının işlevselliği ve verimliliği bölümünde orta vadede Askerî Ceza Kanunu ile Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun gözden geçirilmesi de öngörülmüştür. Ayrıca, Ulusal Programda öngörülen hedefler doğrultusunda hazırlanan 7/5/2004 tarihli ve 5170 sayılı Türkiye Cumhuriyeti

Anayasasının Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun ile Anayasada yapılan bazı değişikliklerin askerî yargıya da yansıtılması gerekmektedir.

Bu bağlamda, Anayasanın bazı maddelerinde yapılan savaş ve çok yakın savaş tehdidi hâllerinde bile ölüm cezasının verilmemesine dair değişikliklerin askerî yargıya yansıtılması, sivillerin askerî yargıya tabi oldukları haller incelenerek mümkün olduğu ölçüde sivillerin askerî mahkemede yargılanmalarına son verilmesi amacıyla çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda, askerî yargıda karşılaşılan bazı sorunların ve yargılamanın uzamasına neden olan hâllerin giderilmesi de amaçlanmıştır.

Askerî yargı ile ilgili çalışmalar devam ederken, çağdaş hukukta egemen olan temel stratejinin direktiflerinden hareketle hazırlanan, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu, 4/11/2004 tarihli ve 5252 sayılı Türk Ceza Kanununun Yürürlük ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun, 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ve 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun Türkiye Büyük Millet Meclisince kabul edilerek yasalaşmıştır.

Yukarıda belirtilen kanun hükümleri, Askerî Ceza Kanununu ve Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununu da etkilemiştir. Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununu etkileyen hükümlerin başlıcaları; soruşturma ve kovuşturma evrelerinin ayrılması ve bunun sonucu olarak şüpheli ve sanık kavramlarının bu evrelerdeki yerlerine yerleştirilmesi; gecikmesinde sakınca bulunan hâl kavramının tanımlanması ve yetkilerin genişlemesini sağlayan bu hâllerin belirlenmesi; zorunlu avukatlık sisteminin kapsamının genişletilmesi; arama, elkoyma, ifade alma, sorgu ve hukuka aykırı delil konularında yeni düzenlemeler yapılması; tutuklama tedbiri ile ilgili kısıtlayıcı hükümler konulması; iddianamenin iadesi veya kabulü müessesesinin getirilmesi; duruşmalara gelmeyen kaçakların hazır bulunmalarını sağlayıcı zorlayıcı tedbirler alınması; şüpheliden, sanıktan veya mağdurdan yahut üçüncü kişilerden kıl, salgı, kan ve benzerleri gibi kısım veya parçaların alınabilmesi; beden muayenesini sağlayan yetkilerin tanınması; moleküler genetik incelemenin yapılabilmesi; telekomünikasyona müdahale ile belirli bilgi veya verilere elkonulabilmesi; kişiyi tanıklıkta bulunmaya zorlayacak ve tanığın korunmasını sağlayacak tedbirler getirilmesi; kaçaklar hakkında özel usul hükümlerine yer verilmesi; bilirkişilik konusunda yeni ve ayrıntılı düzenlemelere gidilmesi; ömür boyu hak yasaklanmasına son verilmesi; ceza türleri ve infaz şekillerinin değişmesi olarak sayılabilir.

Askerî mahkemelerin yetkileri, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 145 inci maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre; askerî mahkemede askerlerin yargılanması kural, asker olmayan kişilerin yargılanması ise istisnadır. Asker olmayan kişilerin yargılanması konusunda 145 inci maddede, "Askerî mahkemeler, asker olmayan kişilerin özel kanunda belirtilen askerî suçları ile kanunda gösterilen görevlerini ifa ettikleri sırada veya kanunda gösterilen askerî mahallerde askerlere karşı işledikleri suçlara da bakmakla görevlidirler." hükmü getirilmiştir.

Bu hükme göre barış zamanında; yukarıda belirtilen hallerde kanunda gösterilmek koşuluyla askerî mahkemeler yetkili olacaktır. Savaş ve sıkıyönetim hallerinde ise, bu konuda herhangi bir sınırlama getirilmemiş, sadece kanunla düzenleme yapılacağı belirtilmiştir.

Bu konuda, Avrupa Birliği müktesebatı incelendiğinde; Avrupa Temel Haklar Şartının "Adalet" başlıklı 47 ilâ 50 nci maddelerinde, "İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesi"nin 6 ilâ 18 inci maddelerinde, sanıkların temel hakları

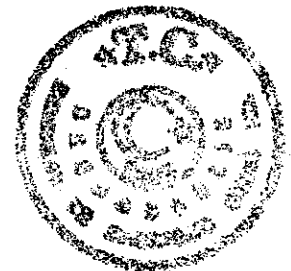

ile ilgili düzenlemelere yer verilmiştir. İnsan Haklarını ve Temel Özgürlükleri Korumaya Dair Avrupa Sözleşmesinin 6 ncı maddesinde, herkesin kişisel hak ve yükümlülükleri ile hakkındaki bir suç isnadının karara bağlanmasında hukuken kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir yargı yeri tarafından, makul bir sürede, adil ve alenî olarak yargılanma hakkına sahip olduğu belirtilmiş; 15 inci maddesinde ise, her sözleşmeci devletin savaş zamanında veya ulusun yaşamını tehdit eden başka bir olağanüstü durumda uluslararası hukuktan doğan diğer yükümlülüklerine aykırı olmamak koşuluyla durumun zorunluluklarının kesin olarak gerektirdiği ölçüde, bu sözleşmeyle üstlendiği yükümlülüklerini azaltan tedbirleri alabileceği hükme bağlanmış; diğer taraftan 17 ve 18 inci maddelerde de, sözleşme hükümlerinden hiçbirinin sözleşmede tanınan hak ve özgürlüklerin yok edilmesine veya sözleşmede öngörüldüğünden daha geniş ölçüde sınırlandırılmasına yönelik eylemde bulunma hakkını verir biçimde yorumlanamayacağı, sınırlandırılmaların öngörüldükleri amaç dışında kullanılamayacağı belirtilmiştir.

Değişen mevzuatın etkileri ve Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programında belirtilen taahhütler dikkate alınmak ve bu konuda yapılan çalışmalardan yararlanılmak suretiyle oluşturulan Tasarıda, 353 sayılı Kanunun askerî mahkemelerin kuruluşuna, teşkilatında askerî mahkeme kurulan komutanın yetki ve sorumluluklarına savaş haline ve yasa yollarına ilişkin hükümlerinde ihtiyaçlar dışında değişikliğe gidilmemiştir. Adil yargılanma hakkına uyularak gerçeğin meydana çıkarılmasına katkıda bulunacağından, Ceza Muhakemesi Kanunu ile getirilen bazı yeni düzenlemelerin askerî yargıda da uygulanması gerekli görülmüş, ancak 353 sayılı Kanunun sistematığı dikkate alındığında getirilen yeni düzenlemelerin Kanun içinde tekrarlanması uygun görülmemiştir. 353 sayılı Kanunda arama, elkoyma, bilirkişi ve otopsi gibi sınırlı konulara ilişkin 4/4/1929 tarihli ve 1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununa atıf yapılmış olması ve buna karşılık hâkimin davaya bakamayacağı haller, tanık, ifade alma ve sorgu, duruşma usulü gibi pek çok konuda Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunundaki hükümlerin tekrarlanmış olması dikkate alındığında, Ceza Muhakemesi Kanununda bulunan hükümlerin tekrarına gerek görülmeyle 353 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinin yürürlükten kaldırılması ve askerî yargıda uygulanmasına ihtiyaç bulunmayan hükümler hariç olmak üzere Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılması yolu tercih edilmiştir.

Ayrıca, sivillerin askerî yargıya tabi olduğu haller barış ve savaş zamanına göre iki ayrı kategoride ele alınmıştır. Askerî mahkemelerin savaş zamanındaki yetkilerini düzenleyen hükümlerde değişikliğe gidilmemiş ve sivillerin, asker kişilerle müştereken işledikleri askerî suçlara ilişkin yargılamalar hariç olmak üzere, barış zamanında askerî mahkemelerde yargılanmalarına son verilmiştir. Buna paralel olarak, askerî mahkemece tutuklanan sivillerin askerî ceza evine konulması zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır.

Tasarı, yukarıda açıklanan ilke ve düşünceler esas alınarak hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile cürüm ve kabahat ayırımına ceza kanunu sistematüğinde son verildiğinden, düzenleme ile buna uyum sağlanmaktadır.

MADDE 2- Özel kanunları bulunan ve Askerî Ceza Kanunundaki asker kişi tanımı da dikkate alındığında asker kişi olduklarında şüphe bulunmayan uzman jandarma ve uzman erbaşların da 353 sayılı Kanun kapsamında asker kişi olduğunda tereddüde yer vermeyecek şekilde düzenleme yapılmaktadır.

Ayrıca, 1455 sayılı Askerî Memurlar Hakkında Kanun, 926 sayılı Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanununun 208 inci maddesinin (e) bendi ile yürürlükten kaldırılmış olup, 1455 sayılı Kanuna göre istihdam edilen askerî memurlar emekli olduğundan, Türk Silahlı Kuvvetlerinde halen askerî memur mevcudu kalmamıştır. Bu nedenle, yeni düzenlemede muvazzaf askerler başlığı altında askerî memur kavramına yer verilmemiştir.

MADDE 3- Asker olmayan kişilerin asker kişilerle müştereken işledikleri askerî suçlar hariç olmak üzere barış zamanında askerî mahkemelerde yargılanmalarına son verilmesi nedeniyle 11 inci maddenin ilgili hükmü yürürlükten kaldırılmaktadır.

Bu düzenlemenin yerine getirilen hükümle, uluslararası anlaşmalarla askerî mahkemelerin görev alanına sokulan yabancı asker kişilerin işledikleri suçların soruşturması ve kovuşturması Millî Savunma Bakanının iznine bağlanmaktadır.

Çoğunlukla yabancı asker kişilerin işledikleri suçlar askerî suç niteliğinde bulunmakta ve bu şahıslar soruşturma veya kovuşturma evresinde ülkelerine dönmekte, adli yardımlaşma sözleşmelerinde askerî suçlar kapsam dışında tutulduğundan adli yardımlaşma talepleri yerine getirilmemekte, bu sebeple açılan davalar sonuçlandırılmamakta, verilen kararlar kesinleştirilememekte ve kesinleşen kararlar infaz edilememektedir. Bu sakıncaların önüne geçmek üzere soruşturma ve kovuşturma izne bağlanmakta, yukarıdaki sakıncaların ortaya çıkıp çıkmayacağı konusunda ön inceleme yapılması ve sakınca doğması ihtimali olanlar için izin verilmemesi suretiyle sakıncaların önüne geçilmesi imkânı getirilmektedir.

MADDE 4- Asker olmayan kişilerin asker kişilerle müştereken işledikleri askerî suçlar hariç olmak üzere barış zamanında askerî mahkemelerde yargılanmalarına son verilmesi nedeniyle 11 inci maddenin önceki düzenlemesinde yer alan hükümler savaş zamanında askerî mahkemelerin görevlerini düzenleyen 14 üncü madde metnine dahil edilmekte, bu kapsamda; 11 inci maddenin (A) bendinde ve 14 üncü maddenin (G) bendinde yer alan düzenlemeler birleştirilmek suretiyle 14 üncü maddenin (G) bendi bu şekilde yeniden düzenlenmekte, 11 inci maddenin (B) bendinde yer alan düzenleme 14 üncü maddenin (H) bendine eklenmekte ve 11 inci maddenin (C) bendinde yer alan düzenleme 14 üncü maddenin (I) bendi olarak öngörülmektedir.

MADDE 5 - Görev kararına ilişkin hükümler genel atıf nedeniyle Ceza Muhakemesi Kanununun ilgili hükümlerinde düzenlenmiş olduğundan, bununla ilgili madde metni ve 353 sayılı Kanuna 21/1/1981 tarihli ve 2376 sayılı Kanunun 8 inci maddesi ile eklenen ek 1 inci madde hükmü, 353 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi olarak yeniden düzenlenmektedir.

Yapılan düzenleme ile,

1. madde başlığı içeriğine uygun olarak belirlenmektedir.

2. Birinci fıkra; tek hâkimle bakılacak suçlar ile ilgili subay ve astsubayların işledikleri suçların hariç tutulmasına dair hüküm korunmakta, öngördükleri ceza miktarları göz önüne alınarak bazı suçların madde numaralarının sayılmasından vazgeçilmekte ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ile öngörülen ceza türleri dikkate alınarak fıkra metni redaksiyona tâbi tutulmaktadır. madde ile ayrıca suç konusu olmayan eşyanın müsadereğine de tek hâkimle karar verilmesi olanağı getirilmiştir.

3. Üçüncü fıkra; Ceza Muhakemesi Kanunu ile getirilen “soruşturma evresinde kanaat açıklayıcı nitelikte karar veren hâkimlerin kovuşturma evresinde görev yapamayacağı” hükmü, genel atıf nedeniyle askerî yargıda da uygulanacağından, birinci fıkra yazılı suçlarla ilgili soruşturmalarda hâkim kararı gerektiren işlemlere dair kararların tek hâkim tarafından verilmesi öngörülmektedir.

4. Dördüncü fıkra ile Ceza Muhakemesi Kanununun 6 ncı maddesine paralel olarak usul ekonomisi dikkate alınarak heyetle başlamış olan kovuşturmanın tek hâkimin görevine girse dahi heyetle sonuçlandırılması amaçlanmaktadır.

MADDE 6- 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu ile bazı kavramlarda yapılan değişiklikler doğrultusunda; şahsî hürriyeti bağlayıcı ceza, ağır hapis cezası, sanık, ilk ve son soruşturma, hazırlık soruşturması gibi kavramların karşılığı olan yeni kavramlar dikkate alınarak 353 sayılı Kanunun 20 nci maddesi yeniden düzenlenmektedir.

MADDE 7 - Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu yerine 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu yürürlüğe girdiğinden 21 inci maddenin ikinci fıkrasındaki atıf Ceza Muhakemesi Kanunu şeklinde düzeltilmektedir.

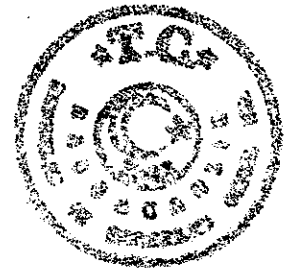
Ayrıca, saklı, yoklama kaçağı, bakaya ve geç iltihak bakayası suçlarını işleyen yükümlülerin barış zamanında askerî mahkemelerde yargılanmalarına son verilmekte ve bu suçlarla ilgili olarak savaş zamanında yargılama yapacak askerî mahkemelerin yetkileri düzenlenmektedir.

MADDE 8 - Yakalama veya soruşturma emri verilmesinin soruşturma evresi ile ilgili işlemler olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak maddede yer alan “sanık” ibaresi “şüpheli” şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 9 - Soruşturma evresi ile ilgili işlem olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak madde başlığı ve maddede yer alan “sanık” ibareleri “şüpheli” şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 10 - Maddede yapılan değişiklik ile Ceza Muhakemesi Kanununa paralel olarak yetkisizlik iddiasının sanık tarafından yapılabileceği doğrultusunda bir sınırlandırma getirilmektedir.

Bazen mahkemenin yetkili olup olmadığı, ilk olarak ancak iddianame okunduktan sonra anlaşılabilir. Bu nedenle henüz iddianame görülüp dinlenmeden önce bu iddianın öne sürülmesi imkânsız olabilir. Bu gerekçeyle, yetkisizlik iddiasının duruşmada sanığın sorgusundan önce ileri sürülebileceği ve karara bağlanacağı belirtilmektedir. Böylece yetkisizlik iddiasının bildirileceği zaman dilimi makul bir ölçüde genişletilmektedir.

MADDE 11 - Madde başlığı ve metninde yer alan “soruşturma” ibaresi askerî savcılık ve askerî mahkeme işlemleri dikkate alınarak “soruşturma ve kovuşturma” olarak değiştirilmektedir.

MADDE 12 - Hâkimlerin davaya bakamayacakları hâller ve ret sebepleri ile ilgili hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler ile aynı olması nedeniyle 353 sayılı Kanunun bu bölümdeki hükümleri 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmakta ve 60 ıncı madde ile değiştirilen ek 1 inci maddeyle Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmaktadır. Ancak maddede yapılan düzenleme ile askerî yargıya özgü hâkimin davaya bakamayacağı hâl muhafaza edilmekte, yine savaş zamanına ilişkin olarak 353 sayılı Kanunun yürürlükten kaldırılan 40 ıncı maddesinin ikinci fıkrası hükmü maddeye ikinci fıkra olarak eklenmektedir.

MADDE 13- Askerî savcıların reddedilemeyeceği ancak davadan çekinebileceğine dair hüküm korunmakta, ancak madde içinde zikredilen bazı maddelerin yürürlükten kaldırılması ve bazı maddelerin içeriklerinin değişmesi nedeniyle, madde numaraları yerine ifade edilmek istenen maksat madde metnine yazılmaktadır.

MADDE 14- Tebligat işlerinin askerî savcılık tarafından yapılacağı hükme bağlanmışken, bu maddeyle, mahkeme ile ilgili tebligat işlerinin doğrudan doğruya mahkeme tarafından yapılması kabul edilerek, adaletin işleyişinin hızlandırılması amaçlanmıştır. Bu yetki, askerî mahkeme hâkimlerini kapsamaktadır.

İnfaz edilecek kararlar ise, askerî savcılığa verilecek ve askerî savcı bu görevini yerine getirmek üzere gerekli bütün tedbirleri alacaktır. Bu kapsamda, infaz için teşkilatında askerî mahkeme kurulu komutanın aracı kılınması zorunluluğu ortadan kaldırılmaktadır.

MADDE 15 - Tanıklar ile ilgili hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler ile aynı olması nedeniyle 353 sayılı Kanunun bu bölümdeki hükümleri 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmakta ve 60 ıncı madde ile değiştirilen ek 1 inci maddeyle Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmaktadır. Ancak maddede yapılan düzenleme ile askerî tanıkların çağırılması ve tutuklu ve ivedi işler ile savaş hâline ilişkin düzenleme muhafaza edilmektedir.

MADDE 16 - Keşif ile ilgili hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler ile aynı olması nedeniyle 353 sayılı Kanunun bu bölümdeki hükümleri 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmakta ve 60 ıncı madde ile değiştirilen ek 1 inci maddeyle Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmaktadır. Ancak maddede yapılan düzenleme ile askerî mahallerde yapılacak keşiflerde o yerin birlik komutanı veya kurum âmirinin haberdar edileceği hükmü muhafaza edilmektedir.

MADDE 17 - Düzenleme ile 353 sayılı Kanunun 69 ve 70 inci madde hükümleri birleştirilmektedir. Ayrıca, tutuklama kararının yerine getirilmesi için tutuklama müzekkeresi düzenlenmesi uygulamasına son verilmesi nedeniyle madde metninde buna göre düzenleme yapılmaktadır. Yine, işlemlerin soruşturma evresine ait olması dikkate alınarak “sanık” ibareleri “şüpheli” olarak değiştirilmektedir.

MADDE 18 - Tutuklama ile ilgili bazı hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler ile aynı olması nedeniyle 353 sayılı Kanunun bu hükümleri 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmakta ve 60 ıncı madde ile değiştirilen ek 1 inci maddeyle Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmaktadır.

Ancak maddede yapılan düzenleme ile Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen genel tutuklama nedenlerinin yanında "askerî disiplinin korunması amacı"nın tutuklama nedeni olarak varlığı muhafaza edilmektedir.

Tutuklama kararı verilemeyecek hâllere istisna getirilerek sırf askerî suçlarda hapis cezasının üst sınırı bir yıldan fazla olmasa da tutuklama kararı verilebileceği öngörülmektedir.

MADDE 19 - Madde metninde ve başlıkta geçen kavramın her iki evredeki işlemler ile ilgili olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak "sanık" ibaresi "şüpheli veya sanık" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 20 - Madde metninde geçen kavramın her iki evredeki işlemler ile ilgili olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak "sanık" ibaresi "şüpheli veya sanık" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 21 - Madde ile 353 sayılı Kanunun 75 inci maddesinde değişiklik yapılarak; madde metni, Ceza Muhakemesi Kanununun 108 inci maddesine paralel hâle getirilmekte; soruşturma evresinde tutukluların tutukluluk hâlinin devam edip etmeyeceği hususunda askerî mahkemece karar verilmesi öngörülmekte ve askerî savcılığın bu yöndeki yetkisi kaldırılmaktadır.

Ayrıca, soruşturma evresinde tutukluluk hâlinin bir sonraki incelenmesinin; bir önceki inceleme tarihinden itibaren en geç otuzar günlük süreler içinde herhangi bir tarihte de, askerî savcının veya şüphelinin talebi halinde askerî mahkemece yapılması öngörülmektedir.

MADDE 22- Yapılan düzenleme ile Ceza Muhakemesi Kanununa paralel olarak yeniden düzenlenen madde metninin dili sadeleştirilmektedir.

Madde metninde belirtilen ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlar, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde düzenlenen suçları kapsamaktadır.

MADDE 23- Yapılan düzenleme ile madde başlığı içeriğine uygun olarak değiştirilmekte, Ceza Muhakemesi Kanununa paralel olarak yeniden düzenlenen madde metninin dili sadeleştirilmektedir.

MADDE 24 - İfade alma ve sorgu ile ilgili bazı hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler ile aynı olması nedeniyle 353 sayılı Kanunun bu hükümleri 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmakta ve 60 inci madde ile değiştirilen ek 1 inci maddeyle Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmaktadır.

Ayrıca madde başlığı içeriğine uygun olarak değiştirilmekte; madde metninde ve başlıkta geçen kavramın her iki evredeki işlemler ile ilgili olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak "sanık" ibaresi "şüpheli veya sanık" şeklinde düzeltilmektedir.

Asker olmayan şüpheli ve sanıkların savaş zamanında getirilmesine ilişkin düzenleme muhafaza edilmektedir.

MADDE 25 - Yapılan düzenleme ile ilgili fıkra metninin dili sadeleştirilmekte, düzenlemeye konu işlemin soruşturma safhasına ait olması nedeniyle metinde geçen "sanık" ibaresi "şüpheli" olarak düzeltilmektedir.

MADDE 26 - Savunma ile ilgili bazı hükümlerin Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler ile aynı olması nedeniyle 353 sayılı Kanunun bu hükümleri 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmakta ve 60 ncı madde ile değiştirilen ek 1 inci maddeyle Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmaktadır.

Ancak düzenleme ile savaş hâlinde müdafî sayısının sınırlandırılacağına dair hüküm muhafaza edilmektedir.

MADDE 27- Soruşturma evresi ile ilgili işlemler olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak madde metninde yer alan "sanık" ibareleri "şüpheli" şeklinde değiştirilmekte, atıf yapılan kanun ismi "Ceza Muhakemesi Kanunu" olarak düzeltilmektedir.

MADDE 28- Soruşturma evresi ile ilgili işlemler olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak madde metninde yer alan "sanık" ibareleri "şüpheli", şeklinde değiştirilmekte, maddedeki yazım hataları düzeltilmektedir.

Madde metninde belirtilen ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlar, 26/9/2004 tarihli ve 5235 sayılı Adli Yargı İlk Derece Mahkemeleri ile Bölge Adliye Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 12 nci maddesinde düzenlenen suçları kapsamaktadır.

Ayrıca, şahsi dava ile ilgili Ceza Muhakemesi Kanununda düzenleme bulunmadığından, maddenin yeni halinde bu konuda düzenleme yapılmamıştır.

MADDE 29- Soruşturma evresi ile ilgili işlemler olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak maddede ve başlıkta yer alan "hazırlık soruşturması" ibaresi "soruşturma", "sanık" ibaresi "şüpheli" ve "zapt" ibaresi "muhafaza altına almak" şeklinde değiştirilmektedir.

Maddenin dördüncü fıkrasında, Ceza Muhakemesi Kanununun 160 ncı maddesinin ikinci fıkrasına paralel olarak askerî savcının soruşturma sırasındaki yükümlülükleri düzenlenmektedir.

MADDE 30 - Yapılan düzenleme ile maddede değişiklik yapılarak, Ceza Muhakemesi Kanununun 161 inci maddesine paralel olarak askerî savcının soruşturma kapsamındaki yetkileri genişletilmektedir.

MADDE 31 - Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak maddede yer alan "hazırlık soruşturması" ibaresi "soruşturma" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 32 - Soruşturmanın tatili müessesesine son verildiğinden buna ilişkin ifadeler madde metninden çıkartılmış, madde metni yeniden düzenlenmiş ve madde başlığı kovuşturmayaya yer olmadığına dair karara itiraz şeklinde değiştirilmiştir.

353 sayılı Kanunun 105 inci maddesinin 61 inci maddeyle yürürlükten kaldırılması nedeniyle, söz konusu maddenin ikinci fıkrasında yer alan kovuşturmayaya yer olmadığına dair kararın kimlere tebliğ edileceğine ilişkin düzenleme bu maddede yapılmıştır.

MADDE 33- Soruşturma evresi ile ilgili işlemler olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak maddenin ikinci fıkrasında yer alan "sanık" ibaresi "şüpheli"; "mehil" ibaresi "süre" şeklinde değiştirilmekte, maddedeki yazım hataları düzeltilmektedir.

MADDE 34 - Soruşturma evresi ile ilgili işlem olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak maddede yer alan "sanık" ibaresi "şüpheli" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 35 - Soruşturma evresi ile ilgili işlem olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak maddede yer alan "sanık" ibaresi "şüpheli" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 36- Soruşturmanın tatili müessesesi Ceza Muhakemesi Kanunu ile kaldırıldığından buna ilişkin ifadeler madde metninden çıkartılmakta ve yazım hataları düzeltilmektedir.

MADDE 37 - Soruşturma evresi ile ilgili işlem olması nedeniyle, Ceza Muhakemesi Kanunundaki kavram tanımları dikkate alınarak maddede yer alan "sanık" ibaresi "şüpheli" şeklinde değiştirilmekte, imla kurallarına uyum açısından "15" rakamı yazı ile ifade edilmektedir.

Görevsizlik ve yetkisizlik kararına yapılacak itirazlarda, itirazın kabulü halinde, soruşturmayı yürüten askerî savcının nasıl bir karar vereceği konusunda mevcut yasal boşluğun doldurulması amacıyla, maddenin üçüncü fıkrasına bu durumu düzenleyen bir cümle eklenmiştir. Böylece, itirazın kabul edilmesi halinde soruşturmayı yürüten askerî savcıya, eğer dosyada eksiklikler varsa, soruşturmaya devam edip bu soruşturmanın sonucuna göre kamu davası açma veya kovuşturma yer olmadığına karar verme imkânı sağlanmıştır.

MADDE 38- Genel atıf nedeniyle kamu davasının açılmasına ilişkin Ceza Muhakemesi Kanununun hükümleri askerî yargıda da uygulanacağından, maddede değişiklik yapılarak, iddianamenin iadesi kararına karşı kanun yolu askerî yargıya özgü şekilde düzenlenmektedir.

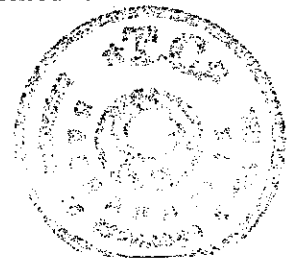
MADDE 39- Düzenleme ile kanun yollarına başvurabilecek kişiler Ceza Muhakemesi Kanununa paralel olarak sayılmakta, anılan Kanundan farklı olarak teşkilatında mahkeme kurulu komutanın yetkileri korunmaktadır.

Şüpheli veya sanığın kanunî temsilcisi, eşi ve müdafinin kanun yollarına başvurabilmesine ilişkin Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler genel atıf nedeniyle askerî yargıda da uygulanacağından madde metninden çıkarılmaktadır.

MADDE 40 - Yapılan düzenleme ile madde başlığı içeriğine uygun olarak değiştirilmiştir. Ceza Muhakemesi Kanununda yer alan hükümler ile aynı olması nedeniyle 353 sayılı Kanunun bazı hükümleri 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmış ve 60 inci madde ile değiştirilen ek 1 inci maddeyle Ceza Muhakemesi Kanununa atıf yapılmıştır. Bu atıf dolayısıyla itiraz mercinin belirlenmesinde tereddütleri ortadan kaldırmak için Ceza Muhakemesi Kanununa paralel olarak madde metnine ikinci bir fıkra eklenmiştir.

MADDE 41 - (A) bendinde yapılan düzenleme ile ölüm cezaları yürürlükten kaldırıldığından "ölüm cezası" ibaresi madde metninden çıkartılmakta; "hürriyeti bağlayıcı ceza" ibaresi yerine 5237 sayılı Türk Ceza Kanunundaki terminolojiye uygun olarak "hapis cezası" kullanılmaktadır.

1412 sayılı Ceza Muhakemesi Usulü Kanununa paralel olarak düzenlenmiş bulunan (B) bendi, yeni ceza sistemi dikkate alınarak Ceza Muhakemesi Kanununun istinaf yoluna başvurulamayan hükümler ile ilgili düzenlemesi paralelinde değiştirilmektedir.

Ceza Muhakemesi Kanununun 272 nci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde belirtilen “sonuç olarak belirlenen ikibin lira dahil adli para cezasına mahkûmiyet hükümlerine karşı istinaf yoluna başvurulamaz” kuralının askerî şahısların askerî mahkemede yargılanması esnasında uygulanması, bazı yüz kızartıcı suçlardan verilen mahkûmiyet hükümlerinin adli para cezasına çevrilmesi hâlinde temyiz kabiliyetini kaybetmesi sonucunu doğurabilecektir. Türk Ceza Kanununun 50 nci maddesinin beşinci fıkrası dikkate alındığında asıl mahkûmiyet bu madde hükümlerine göre çevrilen adli para cezası veya tedbir olacağından; hırsızlığa teşebbüs suçundan Türk Ceza Kanununun 35 nci maddesinin ikinci fıkrası gereğince dörtte üçü indirilerek üç ay hapis cezasına hükmedilebilecek, bu hapis cezası da Türk Ceza Kanununun 49 uncu maddesinin ikinci fıkrası, 50 nci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ve 52 nci maddesi gereğince adli para cezasına çevrilebilecektir. Bu durumda, hırsızlığa teşebbüs suçunun sanığı, böyle bir yüz kızartıcı suçtan temyiz incelemesi olmaksızın mahkûm olabilecektir. Genel bir ifade ile lehine yasal indirim hükümleri uygulanmayan sanık hakkındaki karar, temyiz kabiliyetini kaybedebilecektir. İştirak hâlinde işlenen hırsızlık suçundan verilecek hüküm, fail tarafından temyiz edilebilecek iken, yardım eden yönünden temyiz kabiliyeti olmayabilecektir. Üç ay on gün hapis cezası karşılığı olan iki bin lira (dâhil) adli para cezasının (sonuç cezanın) temyiz dışı tutulması hâlinde, hırsızlık vb. yüz kızartıcı suçlar nedeniyle Askerî Ceza Kanununun 30 uncu maddesi uyarınca adli para cezalarıyla birlikte fer’î cezaya da hükmedileceği nazara alındığında, bu şekilde ağır sonuçlar doğuran hükmün temyiz dışı tutulmasının adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle bağdaşmayacağı; yine adli para cezası ile birlikte oluşan ağır hazine zararları nedeniyle verilen tazmin kararlarının temyiz dışı tutulmasının sakınca oluşturacağı göz önüne alınarak, bu düzenleme açısından, Ceza Muhakemesi Kanunundan farklı bir düzenleme yapılması zarureti doğmuştur.

İkinci fıkradaki düzenleme ile Ceza Muhakemesi Kanunundan farklı olarak temyiz edilemeyen bu kararlara karşı 243 üncü madde kapsamında kanun yararına bozma yoluna başvurulabileceğine dair hüküm korunmaktadır.

MADDE 42 - Düzenleme ile madde metninde yer alan “kanuna aykırılık” ibareleri Ceza Muhakemesi Kanunu paralelinde “hukuka aykırılık” şeklinde değiştirilmektedir.

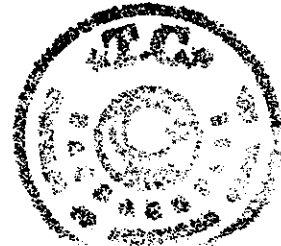
Yargılamanın konusunu oluşturan cezaî uyuşmazlık çözüldükten ve maddî gerçeğe ulaşıldıktan sonra ilgili hukuk kuralının eksik veya yanlış uygulanması veya hiç uygulanmaması, hukuka aykırılığı oluşturur.

Hukuk kuralı deyimi, temel hukuk ilkelerini, yazılı olan ve olmayan hukuk kurallarını, yargılama hukukuna ilişkin kurallarla maddî hukuka ilişkin kuralların tümünü kapsar.

Temyiz başvurusunun hükmün hukuka aykırı olması nedenine dayandırılması gerekir. Delillerin yanlış değerlendirilmesi, kuralların yorumunu ve eylemin gerçek niteliğinin saptanmasını etkilediğinde, elbette ki, hukuka aykırılık oluşturur.

MADDE 43 - Maddede yapılan değişiklik ile teşkilatında askerî mahkeme kurulan komutan ile askerî savcıya, başvuru nedenlerini yazılı temyiz başvurularında gerekçeleriyle birlikte açık bir şekilde gösterme ve bu yazılı temyiz taleplerinin ilgililere tebliği zorunluluğu getirilmekte ve ilgililere temyiz sebeplerine karşı cevap verebilme hakkı tanınmaktadır.

MADDE 44 - Düzenleme ile Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının bir gereği olarak Askerî Yargıtayca başlatılan uygulamaya yasal dayanak getirilmektedir. Buna göre, tebliğname, hükmü temyiz etmeleri veya aleyhlerine sonuç doğurabilecek görüş içermesi hâlinde sanık veya müdafî ile katılan veya vekillerine tebliğ olunacaktır. Kendisine tebliğ

olunan taraf tebliğ tarihiden itibaren bir hafta içinde tebliğnameye yazılı olarak cevap verebilecektir.

Tebliğnamenin tebliğinde ortaya çıkabilecek sorunları gidermek amacıyla, maddenin son fıkrasında ikinci fıkra uyarınca yapılacak tebligatların, Tebligat Kanununun 35 inci maddesine göre ilgililerin dava dosyasından belirlenen son adreslerine yapılmasıyla geçerli olacağı hükme bağlanmaktadır.

MADDE 45 - Madde başlığı, madde metninin içeriğine uygun olarak değiştirilmektedir.

Maddenin birinci fıkrası Ceza Muhakemesi Kanununun 299 uncu maddesine paralel olarak düzenlenmiş ve "ağır cezalı iş" tabirinden vazgeçilerek "on yıl ve daha fazla hapis cezasına" ilişkin hükümler ibaresi kullanılmıştır. Buna göre, "on yıl ve daha fazla hapis cezasına" ilişkin hükümlerin temyiz incelemelerinin duruşmalı yapılacağı, ancak, Ceza Muhakemesi Kanunundan farklı olarak Askerî Yargıtayın lüzum görmesi halinde bir yıldan fazla hapis cezasına ilişkin hükümlerin temyiz incelemesinin de duruşmalı yapılabileceği öngörülmektedir.

MADDE 46 - Yapılan değişiklik ile temyiz incelemesinin duruşmalı yapılmasını isteme yetkisinin katılan ve vekiline de tanınması nedeniyle, katılan ve vekilinin de duruşma usulündeki hak ve yetkileri belirlenmektedir.

MADDE 47 - Duruşmanın tatili müessesesine son verildiğinden, maddenin ikinci fıkrasının (A) bendi bu duruma göre düzeltilmektedir. (F) bendinde ise, tamamen yazım hatasından kaynaklanan suç tarihinin, ihtimale ve kuşkuyla yer vermeyen dosyadaki bilgiye göre düzeltilerek onanmasının yargılamanın amacına da uygun olacağı göz önüne alınarak düzenleme yapılmıştır.

MADDE 48 - Düzenleme ile madde metninde yer alan "kanuna aykırılık" ibareleri Ceza Muhakemesi Kanunu paralelinde "hukuka aykırılık" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 49 - Düzenleme ile madde metninde yer alan "kanuna aykırılık" ibareleri Ceza Muhakemesi Kanunu paralelinde "hukuka aykırılık" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 50 - Madde ile Ceza Muhakemesi Kanununun 306 ncı maddesine paralel bir düzenleme getirilmekte ve bozmada sırayetin alanı genişletilmektedir.

Mahkemece verilen hüküm, temyiz etmeyen sanık yönünden kesinleşir ve infaz edilebilir hâle gelir. Kural bu olmakla beraber aynı mahkemece aynı hükümle cezalandırılan sanıklar hakkında birbiriyle çelişen sonuçların doğmasının önlenmesi, adalet düşüncesiyle ve bazı koşullarda Askerî Yargıtayın bozma kararından temyiz etmeyen sanıkların da yararlandırılması uygun görülmüştür.

Bunun için;

1. Aynı mahkemece aynı kararla birden çok sanığın hükümlendirilmesi,
2. Sanıkların fiilinde Ceza Muhakemesi Kanununun 8 inci maddesinde tanımlanan nitelikte bağlantı bulunması,
3. Hükümün teşkilatında askerî mahkeme kurulan komutan, askerî savcı, katılan veya sanıklardan bir veya birkaçınca ve sanıkların tümünü kapsamayacak şekilde temyiz edilmiş olması,

4. Hükümün hukuka aykırılık nedeniyle sanık yararına bozulması,

5. Bu bozmanın hükmü temyiz etmeyen veya kendileriyle ilgili temyiz bulunmayan sanıklara da uygulanma olanağına sahip olması, gerekecektir.

Temyiz etmeyen deyimine; temyiz yoluna hiç başvurmayan, süresinden sonra başvuran, temyiz istemi reddolunanlar dâhildir.

Askerî Yargıtay, bozma kararında, karardan temyiz etmeyen sanıklardan hangilerinin yararlanacağını gösterir; ancak gösterilmemiş olması yararlanmayı önlemez. Mahkeme kanun gereği olarak bu durumu gözetmek zorundadır.

Bu bozma kararı ile temyiz yoluna başvurmayan sanıklar hakkında kesinleşen hüküm de ortadan kalkar, aynı sanıklarla ilgili olarak yeniden hüküm kurmak gerekir.

MADDE 51 - Bozmaya karşı beyanları tespit edilemediği halde, yokluklarında dava bitirilebilecekler arasına, sanık ve katılanın müdafî ve vekili de eklenmekte ancak "dosyada bilinen adreslere" tebligat çıkartılması yeterli sayılmaktadır.

MADDE 52 - Dördüncü kısım başlığı içeriğine uygun olarak değiştirilmektedir.

228 inci maddede yapılan düzenleme ile Ceza Muhakemesi Kanununun 311 inci maddesine paralel olarak birinci fıkraya (F) bendi ve maddeye ikinci fıkra eklenmekte, bu suretle; ceza hükmünün İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlali suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması, yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak belirlenmektedir. Hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi için maddede sayılan diğer nedenler bakımından bir süre öngörülmemiş olmasına karşılık, (F) bendinde sayılan neden yönünden başvuruda bulunma süresi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren hak düşürücü süre niteliğindeki bir yılla sınırlandırılmaktadır. Bu süre, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 44 üncü maddesi anlamında kararın kesin nitelik kazandığı tarihten itibaren işlemeye başlayacaktır.

MADDE 53 - Cezayı gerektiren bir eylemin varlığı iddiasına dayanan yargılamanın yenilenmesi istemi ancak, bu fiilden dolayı kesinleşmiş bir hüküm bulunması veya bu fiil hakkında kuvvetli delil bulunmamasından başka bir nedenle bir ceza soruşturmasına başlanamamış veya başlanan soruşturma ve kovuşturmaya devam edilememiş olması hâllerinde kabul edilebilmektedir.

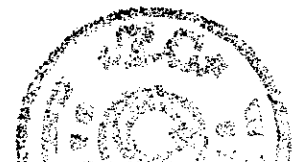
Bu hüküm karşısında, örneğin aleyhte tanıklık yapan bir kimsenin, yalan tanıklıktan kesinleşmiş bir hükümle mahkûm olması veya bu suçtan dolayı kuvvetli delil bulunmaması dışında bir nedenle hakkında ceza soruşturmasına başlanamamış veya devam edilememiş olması hâlinde, yenileme talebinde bulunulabilecektir.

Maddeye eklenen fıkra gereğince, yukarıdaki örnekte olduğu gibi yalan tanıklığı ispata yarayan yeni olaylar ve deliller varsa, yenileme istemi 228 inci maddenin birinci fıkrasının (E) bendine dayandırılacaktır.

MADDE 54 - Düzenleme ile, Ceza Muhakemesi Kanununun 309 ve 310 uncu maddelerine paralel değişiklik yapılmaktadır. Bu kapsamda;

1. Madde başlığı, düzenlemenin içeriğine uygun olarak değiştirilmekte,

2. Davanın esasını çözen hükümlere ilişkin kanun yararına bozmanın yeniden yargılama yapılmasını gerektirmeyeceğine dair kurala istisna getirilmekte ve bozmanın, savunma

hakkını kaldırma veya kısıtlama sonucunu doğurmuş usul işlemlerine ilişkin olması hâlinde, kararı veren hâkim veya mahkemenin yeniden yargılama yapıp önceki mahkûmiyetten daha ağır olmamak koşuluyla yargılama sonucuna göre hüküm kuracağı öngörülmekte,

3. Millî Savunma Bakanının başvuruda bulunduğu hâller hariç olmak ve bir mahkûmiyet hükmünün içerdiği cezanın kaldırılması veya hükümlüye daha hafif bir cezanın verilmesi gerektiği hâllerle sınırlı olmak üzere, Askerî Yargıtay Başsavcısına da kanun yararına olarak Askerî Yargıtaya re'sen başvurabilme yetkisi getirilmektedir.

MADDE 55 - Madde başlığı, madde metninin içeriğine uygun olarak değiştirilmektedir.

Birinci fıkrada yapılan düzenleme ile cezaların ne zaman kesinleşeceği, ceza ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesinde 353 sayılı Kanunda ve Askerî Ceza Kanununda aksine hüküm bulunmadığı takdirde 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun ilgili hükümlerinin uygulanacağı belirtilerek, bu konuda adli yargı ile uygulama birliği sağlanmaktadır.

Yedinci fıkrada yapılan değişiklik ile cezada kanunilik ilkesine uygun olarak cezaevindeki hükümlülere uygulanacak disiplin cezaları ve tedbirleri ile tutuklular hakkındaki kısıtlayıcı önlemler konusunda da Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna atıf yapılmaktadır.

MADDE 56 - Ölüm cezaları kaldırılmış ve hürriyeti bağlayıcı ceza yerine hapis cezası ibaresi kabul edilmiş olduğundan, madde metninden ölüm cezası ibaresi çıkarılmakta, "hürriyeti bağlayıcı ceza" ibaresi "hapis cezası" olarak değiştirilmektedir.

MADDE 57 - "Şahsî hürriyeti bağlayıcı ceza" ibaresi, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunundaki ibarelere uygun olarak "hapis cezaları" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 58 - Madde başlığı, madde metninin içeriğine uygun olarak değiştirilmektedir.

353 sayılı Kanunun 251, 252 ve 253 üncü maddeleri hükümleri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu ve Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunda düzenlendiğinden, bu maddeler 61 inci madde ile yürürlükten kaldırılmaktadır. 55 inci madde ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun ilgili hükümlerinin askerî mahkemelerce de uygulanacağı düzenlendiğinden, cezaların yerine getirilmesi sırasında, hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen şahsî hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran hâller nedeniyle geçirilmiş süreler ile hastanede geçen sürenin cezadan indirilmesine ve değişik hükümlerdeki cezaların toplanması ve mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksamaya ilişkin bir karar alınması gerekirse, hükmü veren askerî mahkemeden alınacak karar ve bu karara itiraz şekli düzenlenmektedir.

MADDE 59 - Madde metninde yer alan "para cezası" ibareleri 5237 sayılı Türk Ceza Kanunundaki ibarelere uygun olarak "adli para cezası" şeklinde değiştirilmektedir.

MADDE 60 - Ceza Muhakemesi Kanununda düzenlenen hususların ayrıca 353 sayılı Kanunda yer almasına gerek görülmediğinden bu nitelikteki hükümler müteakip madde ile yürürlükten kaldırılmıştır. Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde Ceza Muhakemesi Kanununa genel atıf yapılmış, askerî yargıda uygulama olanağı bulunmayan hükümler ayrıkt tutulmuştur.

Ayrıca Ceza Muhakemesi Kanununda geçen bazı terimlerin askerî yargıda hangi terimlerin karşılığı olduğu belirtilmiştir.

MADDE 61 - Kanunun yürürlüğe girmesi ile yürürlükten kalkacak hükümler belirtilmektedir.

MADDE 62 - Yürürlük maddesidir.

MADDE 63 - Yürütme maddesidir.

ASKERİ MAHKEMELER KURULUŞU VE YARGILAMA USULÜ KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1 – 25/10/1963 tarihli ve 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluşu ve Yargılama Usulü Kanununun 3 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî mahkemelerde bulunacak subay üyelerin, en az yüzbaşı rütbesinde muharip sınıftan olmaları, sanığın astı ve yargılama süresince en yakın âmiri olmamaları ve taksirli suçlar hariç, bir suçtan hükümlü bulunmamaları şarttır.”

MADDE 2 – 353 sayılı Kanunun 10 uncu maddesinin birinci fıkrasının (A) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“A) Muvazzaf askerler; subaylar, astsubaylar, askerî öğrenciler, uzman jandarmalar, uzman erbaşlar, erbaş ve erler,”

MADDE 3 – 353 sayılı Kanunun 11 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yabancı asker kişilerin askerî mahkemelerde yargılanmaları:

MADDE 11- Uluslararası anlaşmalar gereğince yabancı asker kişilerin askerî mahkemede yargılanmalarını gerektiren suçları hakkında soruşturma ve kovuşturma yapılması Millî Savunma Bakanının iznine bağlıdır.”

MADDE 4 – 353 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin (G) ve (H) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki (I) bendi eklenmiştir.

“G) 1632 sayılı Askerî Ceza Kanununun 55, 56, 57, 58, 59, 63, 64, 75, 78, 80, 81, 93, 94, 95, 100, 101, 102, 124, 125 ve 127 nci maddelerinde yazılı suçlara ait davalar,

H) İlan olunan harekât bölgesinde, birinci derece askerî yasak bölgeler içinde veya nöbet yerlerinde karakollarda kışla ve karargâhlarda, askerî kurumlarda, yerleşme ve konaklama amacıyla kullanılan bina ve mahaller içinde askerlere karşı işlenen 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 86, 106, 108, 113, 125 ve 265 inci maddelerinde yazılı suçlara ait davalar,

I) Nöbet, devriye, karakol, inzibat, askerî trafik, kolluk veya kurtarma ve yardım görevi yapan askerlere karşı bu görevleri yaptıkları sırada işlenen (H) bendinde yazılı suçlara ait davalar.”

MADDE 5– 353 sayılı Kanunun 19 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tek hâkimle ve kurulla bakılacak işler:

MADDE 19 – Subay ve astsubayların işledikleri suçlara ait davalar hariç olmak üzere, adli para cezasını veya yukarı haddi üç yıla kadar hapis cezasını gerektiren Askerî Ceza Kanununda ve diğer kanunlarda yazılı suçları işleyenlerin davalarına ve suç konusu olmayan

eşyanın müsaderesine askerî mahkemelerin hâkim sınıfından olan üyelerinden birisi tarafından bakılır.

Bir kimse tarafından işlenmiş müteaddit fiillerin yargılanması en ağır cezayı gerektiren fiile bakmakla görevli mahkemeye aittir. Fiilde irtibat hâlinde de aynı hüküm uygulanır. Suçun subay ve astsubayla birlikte işlenmesi hâlinde birinci fıkra hükmü uygulanmaz.

Birinci fıkroda yazılı suçlarla ilgili soruşturmalarda hâkim kararı gerektiren her türlü işleme ait kararlar, askerî mahkemenin hâkim sınıfından olan üyelerinden birisi tarafından verilir. Bu kararlara karşı itirazı incelemeye, en yakın askerî mahkeme yetkilidir.

İddianamenin kabulünden sonra, yargılamanın tek hâkimle yürütülmesi gerektiği gerekçesi ile görevsizlik kararı verilemez.

Görülmekte olan davalar nedeniyle tek hâkim ile askerî mahkeme kurulu arasında çıkan görev uyuşmazlıklarını Askerî Yargıtay çözümler.”

MADDE 6 – 353 sayılı Kanunun 20 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 20 - Er ve erbaşlar ile yedek subayların askere girmeden veya silâh altına çağrılmadan önce işledikleri yukarı haddi bir yıla kadar hapis cezasını gerektiren suçlara ait davalarda soruşturma ve kovuşturma işlemleri askerliklerini bitirmelerine kadar geri bırakılır.

Türk Silâhlı Kuvvetlerinden çıkarmayı gerektiren suçlardan sanık yedek subaylar hakkında bu hüküm uygulanmaz.

Savaş hâlinde, silâh altında bulunan veya silâh altına çağrılan bütün asker kişiler aleyhine adliye mahkemelerinin görevine giren suçlardan aşağı haddi beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektirenler hariç olmak üzere, şüpheli veya sanık bulundukları diğer suçlara ait soruşturma ve kovuşturma işlemleri barışa veya askerliklerinin bitimine kadar geri bırakılır.

Savaş hâlinde, aşağıda yazılı suçlar hariç olmak üzere, askerî mahkemenin görevine giren asker kişiler hakkındaki suçlara ait soruşturma ve kovuşturma işlemleri, barışa veya askerliklerinin bitimine kadar geri bırakılır. Ancak teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmiri askerî menfaat ve zorunluluklar karşısında geri bırakma hükümlerinin uygulanmamasını askerî savcıdan isteyebilir.

A) Aşağı haddi beş yıl ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar,

B) Askerî Ceza Kanununun 3 üncü babının birinci, üçüncü (63 üncü maddesinin birinci fıkrası ile 76 ve 77 nci maddeleri hariç), dördüncü, beşinci (82, 83, 84, 95 inci maddeleri hariç), yedinci fasıllarında yazılı suçlar,

C) Askerî Ceza Kanununun 130, 131 ve 137 nci maddelerinde yazılı suçlar.

Geri bırakma süresi içinde zaman aşımı işlemez.”

MADDE 7 – 353 sayılı Kanunun 21 inci maddesinin ikinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Asker olmayan kişilerin asker kişilerle müştereken işledikleri suçlarda yetkili askerî mahkeme, asker kişiler yönünden yetkili olan askerî mahkemedir. Asker olmayan kişilerin askerî mahkemelerde yargılanmalarını gerektiren diğer suçlarda ise, suçun işlendiği yere en yakın askerî mahkeme yetkilidir. Suçun işlendiği yer belli değil ise, yetkili askerî mahkeme 4/12/2004 tarihli ve 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanununda gösterilen usullere göre belirlenir.

Savaş hâlinde saklı, yoklama kaçağı, bakaya ve geç iltihak suretiyle bakaya suçlarından sanık erbaş ve erler ile sevk edildiği eğitim merkezine zamanında katılmamak

suretiyle bakaya suçu işleyen yedek subay adayları, eğitimlerini takiben verildikleri birlik veya kurumların tabi oldukları askerî mahkemede yargılanırlar.

Savaş hâlinde saklı, yoklama kaçağı ve bakaya suçlarından sanık yedek subay adayları, kayıtlı bulundukları askerlik şubelerinin tabi olduğu askerî mahkemede yargılanırlar.”

MADDE 8 – 353 sayılı Kanunun 22 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 22 - Kadro ve kuruluş itibarıyla hangi askerî mahkemenin yetkisine girdikleri belli olmayan kişiler, suçu işledikleri veya bölgesinde bulundukları yerdeki askerî birlik veya kurumun bağlı bulunduğu askerî mahkemenin yetkisine tâbidirler.

Yetkili askerî mahkeme birden fazla olduğu takdirde şüpheliyi yakalayan veya soruşturma yapılmasını daha önce isteyen kıt’a komutanı veya askerî kurum âmirinin teşkilatında kurulan askerî mahkeme yetkilidir.”

MADDE 9 – 353 sayılı Kanunun 28 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Birden fazla mahkemeye tabi şüpheliler hakkında yetki:

MADDE 28 - Bir suçta birkaç şüpheli bulunur ve bunlar birden fazla askerî mahkeme yetkisine tâbi olursa ilgili askerî savcılar hepsi hakkında soruşturmanın hangi askerî savcılık tarafından yapılacağını kararlaştırırlar. Uzlaşamazlar ise, soruşturmayı yapacak savcılığı Millî Savunma Bakanlığı tayin eder.

Birleştirilerek yapılan soruşturma sonunda şüphelilerin hepsi hakkında dava, soruşturmayı yapan askerî savcının teşkilatında bulunduğu askerî mahkemede açılabilir.

Şüphelilerden biri hakkında evvelden dava açılmış ise askerî savcılardan birinin istemi üzerine Askerî Yargıtay tarafından bütün şüphelilerin davasına bakacak askerî mahkeme tayin olunur.”

MADDE 10 – 353 sayılı Kanunun 32 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 32 – Sanık, sınıf ve rütbe yönünden olmayan yetkisizlik iddiasını duruşmada sorgusundan önce askerî mahkemeye bildirir.

Yetkisizlik iddiası üzerine askerî mahkeme bu iddiayı, sanığın sorgusundan önce karara bağlar. Bu aşamalardan sonra yetkisizlik iddiasında bulunulamayacağı gibi mahkemeler de bu hususta re’sen karar veremez.”

MADDE 11 – 353 sayılı Kanunun 33 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yetkisi olmayan askerî savcının ve askerî mahkemenin yaptığı soruşturma ve kovuşturma:

MADDE 33 - Yetkisi olmayan askerî savcı ve askerî mahkeme tarafından yapılan soruşturma ve kovuşturma işlemleri, sadece yetkisizlik nedeniyle hükümsüz sayılmaz.”

MADDE 12 – 353 sayılı Kanunun 37 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hâkimin davaya bakamayacağı hâller ve hâkimin reddi:

MADDE 37 – Hâkim, Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen hâllerde ve dava ile ilgili olarak teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri sıfatı ile istemde bulunmuş veya âmir sıfatı ile vak’a hakkında rapor vermiş ise hâkimlik görevini yapamaz.

Savaşta, hâkimin davaya bakamayacağı hâller dışındaki bir sebebe dayanılarak hâkimin reddi isteminde bulunulamaz.”

MADDE 13 – 353 sayılı Kanunun 46 ncı maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî savcılarının reddi ve çekinmesi:

MADDE 46 - Askerî savcılar reddedilemez. Ancak, hâkimin davaya bakamayacağı hâllerden veya hâkimin ret sebeplerinden biri bulunursa davadan çekinirler.”

MADDE 14 – 353 sayılı Kanunun 49 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tebliğat ve yazışma usulü:

MADDE 49 – Mahkeme kıdemli hâkimi veya hâkim, her türlü tebligatı, tüm gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri veya kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili yazışmaları yapar.

İnfaz edilecek kararlar, askerî savcılığa verilir.

Askerî Yargıtayda tebliğ veya yerine getirilecek kararlar, Askerî Yargıtay Başsavcısına verilir. Başsavcı, tebliğ veya yerine getirme için gerekli tedbirleri alır.”

MADDE 15 – 353 sayılı Kanunun 59 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 59 - Asker kişi olan tanıklar, bağlı bulundukları birlik komutanı veya askerî kurum âmirlerinin emri ile getirilirler.

Tutuklu ve ivedi işler ile savaş hâlinde tanıklar zorla getirilebilirler.”

MADDE 16 – 353 sayılı Kanunun 63 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî mahallerde keşif:

MADDE 63 - Askerî mahallerde yapılacak keşiflerde o yerdeki askerî birlik komutanı veya askerî kurum âmiri haberdar edilir.”

MADDE 17 – 353 sayılı Kanunun 69 uncu maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Tutuklama kararı:

MADDE 69 – Tutuklama kararı; soruşturma evresinde askerî savcının veya teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmirinin istemi üzerine, kovuşturma evresinde ise askerî savcının istemi ile veya re’sen askerî mahkeme tarafından verilir.

Teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmiri şüphelinin tutuklanmasını istediği takdirde bu istemini gerekçesi ile birlikte askerî savcıya bildirir. Askerî savcı, bu istemi yetkili askerî mahkemeye intikal ettirmekle yükümlüdür."

MADDE 18 – 353 sayılı Kanunun 71 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tutuklama nedenleri:

MADDE 71 – Kuvvetli suç şüphesinin varlığını gösteren olguların bulunması durumunda Ceza Muhakemesi Kanununda belirtilen tutuklama nedenlerinden birinin varlığı hâlinde veya askerî disiplinin korunması amacıyla şüpheli veya sanık hakkında tutuklama kararı verilebilir.

Sırf askerî suçlarda, kanunda öngörülen cezanın üst sınırı bir yıldan az olsa dahi tutuklama kararı verilebilir."

MADDE 19 – 353 sayılı Kanunun 73 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Şüpheli veya sanığın tutuklanmasından kimlere haber verileceği:

MADDE 73- Şüpheli veya sanığın tutuklanmasından; yakınları, teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmiri ile şüpheli veya sanığın mensup olduğu askerî birlik komutanı veya askerî kurum âmiri derhâl haberdar edilir."

MADDE 20 – 353 sayılı Kanunun 74 üncü maddesinde yer alan "Tutuklama kararına karşı sanık" ibaresi "Tutuklama kararına karşı şüpheli, sanık" olarak, son fıkrası ise aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ancak, itirazı inceleyen mahkeme, şüpheli veya sanığın tutuklanmasına karar verdiği takdirde; şüpheli veya sanık, itirazda bulunan teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmirinin teşkilatındaki askerî mahkeme hariç, en yakın askerî mahkemeye yukarıdaki süre içinde itiraz edebilir. Bu mahkemenin verdiği karar kesindir."

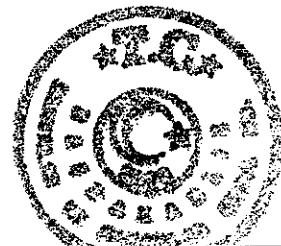
MADDE 21 – 353 sayılı Kanunun 75 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"**MADDE 75** - Soruşturma evresinde şüphelinin tutukevinde bulunduğu süre içinde ve en geç otuzar günlük süreler itibarıyla tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceği hususunda, askerî savcının istemi üzerine tutuklama kararını veren askerî mahkeme tarafından 71 inci madde hükümleri göz önünde bulundurularak karar verilir. Bu karar şüpheliye tebliğ olunur.

Tutukluluk hâlinin incelenmesi, yukarıdaki fıkra da öngörülen süre içinde şüpheli tarafından da istenebilir.

İnceleme tarihinde askerî mahkemenin vereceği karara karşı, teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmiri, askerî savcı ve şüpheli üç gün içinde bu mahkemeye en yakın askerî mahkemede itiraz edebilir. İtirazı inceleyen askerî mahkemenin vereceği karar kesindir.

Askerî mahkeme; tutuklu bulunan sanığın duruşmasında, tutukluluk hâlinin devamının gerekip gerekmeyeceğini, her oturumda veya koşullar gerektirdiğinde davanın açılmasından hükmün kesinleşmesine kadar askerî savcı veya sanığın istemi üzerine veya re'sen inceleyerek karara bağlar."

MADDE 22 – 353 sayılı Kanunun 79 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 79- Aşağıda belirtilen hallerde, asker kişi herkes tarafından geçici olarak yakalanabilir:

a) Kişiyi suçu işlerken rastlanması,

b) Suçüstü bir fiilden dolayı; izlenen kişinin kaçması olasılığının bulunması veya hemen kimliğini belirleme olanağının bulunmaması.

Tutuklama kararı veya yakalama emri düzenlenmesini gerektiren ve gecikmesinde sakınca bulunan hallerde; askerî savcıya derhal başvurma olanağı bulunmadığı takdirde, âmiri, üstü, askerî karakol, nöbetçi, devriye, askerî inzibat ve kolluk görevlisi asker kişiyi yakalama yetkisine sahiptir.

Birinci fıkra hükmü, resmi elbiseli subay, astsubay ve askerî öğrenciler hakkında ancak ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlarda uygulanabilir.”

MADDE 23 – 353 sayılı Kanunun 80 inci maddesi başlığıyla birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Yakalanan kimsenin sorguya çekilmesi ve gözaltı:

MADDE 80- Yakalanan kişi serbest bırakılmaz ise hemen en yakın askerî inzibat karakoluna veya askerî makama teslim olunur veya yetkili askerî inzibat gelinceye kadar olay yerinde tutulur.

Yakalanan kişi ve olay hakkında askerî savcı veya Cumhuriyet savcısına hemen bilgi verilerek emri doğrultusunda işlem yapılır. Kişinin yakalandığı bir yakınına veya belirlediği bir kişiye gecikmeksizin haber verilir.

Yakalanan kişi askerî savcı veya Cumhuriyet savcısı tarafından bırakılmazsa soruşturmanın tamamlanması için gözaltına alınmasına karar verilir.

Gözaltı süresi, yakalama yerine en yakın askerî mahkeme veya sulh hâkimine gönderilmesi için zorunlu süre hariç yakalama anından itibaren yirmidört saati geçemez. Yakalama yerine en yakın askerî mahkeme veya sulh hâkimine gönderilme için zorunlu süre oniki saatten fazla olamaz.

Toplu olarak işlenen suçlarda, suçun niteliği, delillerin toplanmasındaki güçlük veya şüpheli sayısının çokluğu nedeniyle; askerî savcı veya Cumhuriyet savcısı gözaltı süresinin, her defasında bir günü geçmemek üzere, üç gün süreyle uzatılmasına yazılı olarak emir verebilir. Gözaltı süresinin uzatılması emri gözaltına alınana derhâl tebliğ edilir.

Yakalama işlemine, gözaltına alma ve gözaltı süresinin uzatılmasına ilişkin askerî savcı veya Cumhuriyet savcısının yazılı emrine karşı, yakalanan kişi, müdafî veya kanunî temsilcisi, eşi ya da birinci veya ikinci derecede kan hısımları, hemen serbest bırakılmayı sağlamak için askerî mahkemeye veya sulh ceza hâkimine başvurabilir. Askerî mahkeme veya sulh ceza hâkimi incelemeyi evrak üzerinde yaparak derhâl ve nihayet yirmidört saat dolmadan başvuruyu sonuçlandırır. Yakalamanın veya gözaltına alma veya gözaltı süresini uzatmanın yerinde olduğu kanısına varılırsa başvuru reddedilir.

Dördüncü ve beşinci fıkralarda yazılı süreler içinde şüpheli, sorguya çekilmek üzere askerî mahkeme önüne çıkarılır; askerî mahkeme önüne çıkarılma imkânı olmaması halinde, en yakın sulh hâkimine gönderilir. Bu süreler geçtikten sonra mahkeme veya hâkim kararı olmaksızın hürriyetinden yoksun kılınamaz.

Askerî mahkeme veya sulh hâkimi, yakalanma veya gözaltına almayı gerektiren bir hal görmez veya bu sebepler ortadan kalkmış bulunursa gözaltına alınan kişinin serbest bırakılmasını emreder.”

MADDE 24 – 353 sayılı Kanunun 81 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Şüpheli veya sanığın getirilmesi:

MADDE 81 - Asker kişileri, ifadelerinin alınması veya sorguları için bağlı bulundukları askerî birlik komutanının veya askerî kurum âmirinin emri ile getirilirler.

Tutuklu olanlar muhafaza altında gönderilir.

Savaş hâlinde asker olmayan şüpheli ve sanıklar davetiye çıkarılmadan zorla getirtilebilirler.”

MADDE 25 – 353 sayılı Kanunun 84 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî savcı, asker kişi olan bir şüphelinin yapılan soruşturma dolayısıyla geçici olarak işten el çektilmesini gerekli görürse, bu hususta karar verilmesini teşkilatında askerî mahkeme kurulan yetkili kıt’a komutanı veya askerî kurum âmirinden ister. Kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri bu hususta en geç üç gün içinde kararını verir ve sonucunu askerî savcıya bildirir.”

MADDE 26 – 353 sayılı Kanunun 85 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Müdafi sayısının sınırlanması:

MADDE 85 - Savaş hâlinde müdafilerin sayısı sınırlanabilir.”

MADDE 27– 353 sayılı Kanunun 93 üncü maddesinin birinci ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî suçlara dair asker kişileri tarafından yapılacak sözlü ve yazılı ihbar ve şikâyetler silsile yolu ile şüphelinin âmiri olan askerî makama yapılır.”

“Asker kişilerden başkası tarafından yapılacak sözlü veya yazılı ihbar ve şikâyetler, Ceza Muhakemesi Kanunu hükümleri dairesinde yetkili makamlara veya şüphelinin âmiri olan askerî makama yapılır.”

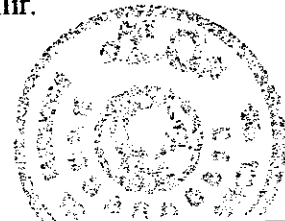
MADDE 28– 353 sayılı Kanunun 95 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 95** - Cumhuriyet savcılıklarına veya zabıta makam ve memurlarına yapılacak askerî yargıya tabi suç ihbar ve şikâyetleri şüphelinin âmiri olan makama gönderilir.

Askerî birlik komutanı veya askerî kurum âmiri maiyetinden birinin kendisine ihbar veya şikâyet olunan veyahut diğer suretle öğrendiği, askerî mahkemelerin görev alanına giren suçları hakkında şüphelinin kimliğini, isnat olunan suç ve bu suçun delillerini gösterir bir vak’a raporu düzenler ve adli yönden bağlı bulunduğu askerî mahkemenin teşkilatında kurulduğu kıt’a komutanı veya askerî kurum âmirine gönderir.

Teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri, suç evrakını inceledikten sonra askerî savcıya gönderir ve şüphelinin tutuklanmasını isterse bu husustaki istemini de bildirir.

Ağır ceza mahkemesinin görevine giren suçlar veya gecikmesinde sakınca umulan hallerde askerî savcılar derhal soruşturmaya başlarlar. Zorunluluk halinde bu soruşturma bir disiplin subayı tarafından da yapılabilir. Bu hallerde durum derhal yetkili askerî mahkemenin teşkilatında kurulduğu komutan veya askerî kurum âmirine bildirilir.

Cumhuriyet savcılar, zabıta makam ve memurları ve askerî âmirler askerî savcının işe el koymasına kadar eylemin sübut vasıtalarının ve delillerinin kaybolmasını önleyecek, gecikmesinde sakınca umulan tedbirleri alırlar.”

MADDE 29- 353 sayılı Kanunun 96 ncı maddesinin başlığı ile birinci, üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Soruşturma.”

“Askerî savcı 95 inci maddede yazılı usul ve yollarla bir suçun işlendiğini öğrenir öğrenmez, kamu davasının açılmasına lüzum olup olmadığına karar verilmek üzere bir soruşturma yapar.”

“Şüpheli suçunu itiraf etse bile, öz vak’ının soruşturulması gerekir.

Askerî savcı, maddî gerçeğin araştırılması ve adil yargılamanın yapılabilmesi için, kolluk görevlileri marifetiyle, şüphelinin lehine ve aleyhine olan delilleri toplayarak muhafaza altına almak ve şüphelinin haklarını korumakla yükümlüdür.”

MADDE 30- 353 sayılı Kanunun 97 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 97 – Askerî savcı, gerek doğrudan doğruya ve gerekse askerî, adlî veya diğer kolluk görevlileri aracılığı ile her türlü araştırmayı yapabilir; bütün kamu görevlilerinden ve özel kuruluşlardan soruşturmaya ilişkin her türlü bilgiyi isteyebilir.

Askerî savcılar; diğer askerî savcılar ile Cumhuriyet savcılarını istinabe edebilirler.

Askerî, adlî ve diğer kolluk görevlileri, askerî savcının soruşturmaya ilişkin bütün emirlerini gecikmeksizin yerine getirmekle yükümlüdür. Bu emirler yazılı; acele hâllerde sözlü olarak verilir.

Diğer kamu görevlileri de, yürütülmekte olan soruşturma kapsamında ihtiyaç duyulan bilgi ve belgeleri, talep eden askerî savcıya vakit geçirmeksizin temin etmekle yükümlüdür.”

MADDE 31 – 353 sayılı Kanunun 103 üncü maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

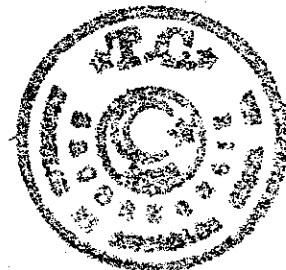
“Soruşturma sırasında bu soruşturmanın başka bir kişiyi veya suçu kapsayacak şekilde genişletilmesi gerekirse, askerî savcı ivedi hâllerde bu soruşturmayı kendiliğinden yapar.”

MADDE 32 – 353 sayılı Kanunun 107 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kovuşturmaya yer olmadığına dair karara itiraz:

MADDE 107 – Askerî savcı tarafından verilen kovuşturmaya yer olmadığına dair karar, teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri ile şüpheli ve suçtan zarar görene bildirilir.

Bu karara karşı teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri ya da suçtan zarar gören, kararın kendilerine tebliğinden itibaren onbeş gün içinde kararı veren askerî savcının teşkilatında olduğu askerî mahkemeye yer itibarıyla en yakın askerî mahkemede itiraz edebilirler. En yakın askerî mahkemenin tayininde kararsızlık olursa, bu husus Millî Savunma Bakanlığınca giderilir. İtiraz isteminde kamu davasının açılmasını haklı gösterecek olaylar ve deliller gösterilir.”

MADDE 33 – 353 sayılı Kanunun 108 inci maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İtiraz üzerine askerî savcının o zamana kadar yaptığı soruşturmayı içine alan dosya, itirazı inceleyecek olan askerî mahkemeye gönderilir.

Askerî mahkeme, süre tayin ederek bir diyeceği varsa bildirmesi için itiraz istemini şüpheliye tebliğ edebilir.”

MADDE 34 – 353 sayılı Kanunun 109 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ret kararı suçtan zarar görene; eğer itiraz teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri tarafından yapılmış ise bu makama tebliğ olunur ve ayrıca askerî savcıya ve şüpheliye bildirilir.”

MADDE 35 – 353 sayılı Kanunun 110 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî mahkeme, itirazın yerinde ve haklı olduğuna kanaat getirirse, şüpheli hakkında kamu davası açılmasının gerekli olduğuna karar verir ve evrakı yetkili askerî savcıya gönderir.”

MADDE 36 – 353 sayılı Kanunun 111 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Askerî savcı tarafından verilip süresi içinde itiraz edilmeyen veya itiraz edilip de süresi içinde itiraz edilmediğinden veya sebep gösterilmediğinden hakkındaki itiraz reddolunmuş bulunan kovuşturmaya yer olmadığı kararı üzerine, Millî Savunma Bakanı soruşturmaya devam edilmesi veya kamu davası açılması hususlarında askerî savcıya emir verebilir.”

MADDE 37 – 353 sayılı Kanunun 112 nci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bu karara karşı şüpheli ve suçtan zarar gören ile teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri onbeş gün içinde itiraz edebilir.

Bu itiraz hakkında 107, 108 ve 109 uncu madde hükümleri uygulanır. İtirazın kabul edilmesi halinde, askerî savcı, soruşturmanın sonucuna göre karar verir.”

MADDE 38 – 353 sayılı Kanunun 115 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“İddianamenin iadesi kararına itiraz:

MADDE 115 – Askerî savcı, iddianamenin iadesi kararına karşı yedi gün içinde en yakın askerî mahkemeye itiraz edebilir.”

MADDE 39 – 353 sayılı Kanunun 196 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 196 - Kanun yolları, askerî savcı, şüpheli, sanık ve katılan, katılma isteği karara bağlanmamış, reddedilmiş veya katılan sıfatını alabilecek surette suçtan zarar görmüş

bulunanlar ile teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı ve askerî kurum âmirine açıktır.

Askerî savcı ile teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmiri şüpheli veya sanık lehine de kanun yollarına başvurabilir."

MADDE 40 – 353 sayılı Kanunun 202 nci maddesinin başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"İtiraz olunabilecek kararlar ve itiraz merci:"

"Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hallerde yapılacak itirazları en yakın askerî mahkeme inceler."

MADDE 41 – 353 sayılı Kanunun 205 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 205- Askerî mahkemelerce verilen hükümler temyiz edilebilir.

Onbeş yıl ve daha fazla hapis cezasına ilişkin hükümler kendiliğinden temyize tâbidir. Ancak;

A) Üst sınırı beşyüz günü geçmeyen adlî para cezasını gerektiren suçlardan beraat hükümlerine,

B) Kanunlarda kesin olduğu yazılı bulunan hükümlere, karşı temyiz yoluna başvurulamaz. Bu hükümler hakkında 243 üncü madde hükümlerine göre Askerî Yargıtaya başvurulabilir."

MADDE 42 – 353 sayılı Kanunun 207 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası ile üçüncü fıkrasının birinci cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve üçüncü fıkrasına aşağıdaki bent eklenmiştir.

"Temyiz, kural olarak hükmün hukuka aykırılığı sebebine dayanır.

Bir hukuk kuralının uygulanmaması veya yanlış uygulanması hukuka aykırılıktır.

Temyiz dilekçesi veya beyanında gösterilmiş olmasa da aşağıda yazılı hâllerde hukuka kesin aykırılık var sayılır."

"I) Hükmün hukuka aykırı yöntemlerle elde edilen delile dayanması."

MADDE 43 – 353 sayılı Kanunun 212 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"İsteme bağlı temyiz lâyihası ve tebliği:

MADDE 212 – Temyiz dilekçesinde veya beyanında temyiz sebepleri gösterilmemiş ise, temyiz dilekçesi için belirli olan sürenin bitmesinden veyahut hükmün gerekçesi henüz tebliğ edilmemiş ise, tebliğinden itibaren yedi gün içinde hükmü temyiz olunan mahkemeye bu sebepleri kapsayan bir lâyiha da verilebilir.

Teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmiri veya askerî savcı, temyiz yoluna başvurma nedenlerini sanığın leh ve aleyhine olduğunu belirtmek suretiyle gerekçeleri ile birlikte yazılı isteminde açıkça gösterir. Bu istem ilgililere tebliğ edilir. İlgililer, tebliğ tarihinden itibaren yedi gün içinde bu husustaki cevaplarını bildirebilirler."

MADDE 44 – 353 sayılı Kanunun 216 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 216 - Temyiz dilekçesini ve beyanını ve varsa lâyihasını ve kendiliğinden temyize tabi hükümleri, askerî savcı dosyaları ile beraber Askerî Yargıtay Başsavcılığına gönderir.

Askerî Yargıtay Başsavcılığınca düzenlenen tebliğname, hükmü temyiz etmeleri veya temyiz etmeseler dahi aleyhlerine sonuç doğurabilecek görüş içermesi hâlinde sanık veya müdafî ile katılan veya vekillerine tebliğ olunur. İlgili taraf tebliğden itibaren bir hafta içinde yazılı olarak cevap verebilir. Askerî Yargıtay Başsavcılığı tebliğname ile dosyayı Askerî Yargıtay Başkanlığına gönderir.

İkinci fıkra uyarınca yapılacak tebligatlar, ilgililerin dava dosyasından belirlenen son adreslerine yapılmasıyla geçerli olur. Ceza Muhakemesi Kanununun 262 ve 263 üncü madde hükümleri saklıdır.”

MADDE 45 – 353 sayılı Kanunun 218 inci maddesinin başlığı ve birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Duruşmalı inceleme:”

“On yıl veya daha fazla hapis cezasına ilişkin hükümlerde Askerî Yargıtay incelemesini, sanığın veya katılanın temyiz başvurusundaki istemi üzerine veya re’sen duruşmalı olarak yapar. İncelemenin duruşmalı yapılması, bir yıldan fazla hapis cezasına ilişkin hükümlerde Askerî Yargıtayın lüzum görmesine bağlıdır. Duruşma gününden sanığa, katılana, müdafî ve vekile haber verilir. Sanık duruşmada hazır bulunabileceği gibi vekâletnameye sahip bir veya birkaç müdafî ile kendisini temsil ettirebilir. Şu kadar ki; 85 inci madde hükmü saklıdır.”

MADDE 46 – 353 sayılı Kanunun 219 uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Raporun, açıklanmasından sonra, Askerî Yargıtay Başsavcısı, sanık, müdafî, katılan ve vekili iddia ve savunmalarını açıklar. Bunlar arasında temyizi istemiş olan taraf önce dinlenir. Son söz sanıktır.”

MADDE 47 – 353 sayılı Kanunun 220 nci maddesinin ikinci fıkrasının (A) ve (F) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“A) Vâkıanın daha ziyade aydınlatılması gerekli olmaksızın yalnız beraate veya alt ve üst sınırı olmayan sabit bir cezaya hükmolunması gerekirse,”

“F) Suçun hukukî niteliğinin tayinine ve ceza uygulamasına bir etkisi bulunmamak kaydıyla, dosyadaki bilgi ve belgelerin dışında hiçbir araştırma yapılmasına ve takdire gerek duyulmayacak şekilde tespiti mümkün olan, suçun tarihinde hata yapılmışsa,”

MADDE 48 – 353 sayılı Kanunun 221 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 221 - Askerî Yargıtay, temyiz edilen hükmü, hükmü etkileyecek nitelikteki hukuka aykırılıklar nedeniyle bozar.

Hükmün bozulmasına neden olan hukuka aykırılık, bu hükme esas olarak saptanan işlemlerden kaynaklanmış ise, bunlar da aynı zamanda bozulur.

207 nci madde hükümleri saklıdır.”

MADDE 49 – 353 sayılı Kanunun 222 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 222 - Askerî Yargıtay temyiz dilekçe, beyan ve lâyihasında ve tebliğnamede ileri sürülen hususları ve bunlar dışında hükmün esasına dokunacak derecede hukuka aykırı hâllerin bulunup bulunmadığını inceler.”

MADDE 50 – 353 sayılı Kanunun 226 ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 226 - Hüküm, sanık lehine bozulmuş ise ve bu hususların temyiz isteminde bulunmamış olan diğer sanıklara da uygulanması olanağı varsa, bu sanıklar da temyiz isteminde bulunmuşçasına hükmün bozulmasından yararlanırlar.”

MADDE 51 – 353 sayılı Kanunun 227 nci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Hüküm, yalnız sanık tarafından veya onun lehine askerî savcı veya teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri veya 196 ncı maddede gösterilen kimselerce temyiz edilmiş ise, yeniden verilen hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

Sanık, müdafî, katılan ve vekilinin dosyada bulunan adreslerine de davetiye tebliğ olunamaması veya davetiye tebliğ olunmasına rağmen duruşmaya gelmemeleri nedeniyle bozmaya karşı beyanları saptanmamış olsa da, duruşmaya devam edilerek dava yokluklarında bitirilebilir. Ancak, sanık hakkında verilecek ceza, bozmaya konu olan cezadan daha ağır ise, sanığın her hâlde dinlenilmesi gerekir.”

MADDE 52 – 353 sayılı Kanunun dördüncü kısmının başlığı aşağıdaki şekilde değiştirilmiş, 228 inci maddesinin birinci fıkrasına (F) bendi ve maddeye ikinci fıkra eklenmiştir.

“Yargılamanın Yenilenmesi ve Kanun Yararına Bozma”

“F) Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya eki protokollerin ihlâli suretiyle verildiği ve hükmün bu aykırılığa dayandığı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olursa.

Birinci fıkranın (F) bendinde belirtilen hâlde yargılamanın yenilenmesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.”

MADDE 53 – 353 sayılı Kanunun 232 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Bu madde, 228 inci maddenin birinci fıkrasının (E) bendinde yazılı hâlde uygulanmaz.”

MADDE 54 – 353 sayılı Kanunun 243 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Kanun yararına bozma:

MADDE 243 - Askerî mahkemelerden verilen ve Askerî Yargıtayda incelenmeksizin kesinleşen karar ve hükümlerde hukuka aykırılık bulunduğunu öğrenen Millî Savunma Bakanı, o karar veya hüküm hakkında kanun yararına bozma yoluna gidebilir. Bu takdirde o

karar veya hükmün Askerî Yargıtayca bozulması istemini, yasal nedenlerini belirterek Askerî Yargıtay Başsavcılığına yazılı olarak bildirir.

Askerî Yargıtay Başsavcısı tebliğnamesine yalnız bu sebepleri yazar ve dosyayı Askerî Yargıtay Başkanlığına verir.

Askerî Yargıtay, ileri sürülen bu sebepleri yerinde görürse kararı veya hükmü bozar.

Bozma nedenleri;

A) Ceza Muhakemesi Kanununun 223 üncü maddesinde tanımlanan ve davanın esasını çözmeyen bir karara ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkeme, gerekli inceleme ve araştırma sonucunda yeniden karar verir.

B) Mahkûmiyete ilişkin hükmün, davanın esasını çözmeyen yönüne veya savunma hakkını kaldırma veya kısıtlama sonucunu doğuran usul işlemlerine ilişkin ise, kararı veren hâkim veya mahkemece yeniden yapılacak yargılama sonucuna göre gereken hüküm verilir. Bu hüküm, önceki hükümle belirlenmiş olan cezadan daha ağır olamaz.

C) Davanın esasını çözüp de mahkûmiyet dışındaki hükümlere ilişkin ise, aleyhte sonuç doğurmaz ve yeniden yargılamayı gerektirmez.

D) Hükümlünün cezasının kaldırılmasını gerektiriyorsa cezanın kaldırılmasına, daha hafif bir cezanın verilmesini gerektiriyorsa bu hafif cezaya Askerî Yargıtay doğrudan hükmeder.

Bu madde uyarınca verilen bozma kararına karşı direnilemez.

Kanun yararına bozma yetkisi, dördüncü fıkranın (D) bendindeki hâllere özgü olmak üzere ve kanun yararına olarak re'sen Askerî Yargıtay Başsavcısı tarafından da kullanılabilir.

Millî Savunma Bakanı tarafından kanun yararına bozma başvurusunda bulunulduğunda, bu yetki artık Askerî Yargıtay Başsavcısı tarafından kullanılamaz.”

MADDE 55 – 353 sayılı Kanunun 244 üncü maddesinin başlığı ile birinci ve yedinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ceza ve güvenlik tedbirlerinin ne zaman, nasıl ve kimin tarafından yerine getirileceği.”

“Askerî mahkemelerce verilen ceza hükümleri, kesinleşmedikçe yerine getirilmez. Bu Kanunda ve Askerî Ceza Kanununda aksine bir hüküm bulunmadığı takdirde cezalar ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesinde, 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun ilgili hükümleri uygulanır.”

“Cezaların askerî ceza ve tutukevlerinde ne suretle infaz edileceği Millî Savunma Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikte gösterilir. Askerî ceza ve tutukevlerinde bulunan hükümlü ve tutuklular hakkında uygulanacak disiplin cezaları ve tedbirleri ile kısıtlayıcı önlemler de Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun hükümlerine tabidir. Kınama haricindeki disiplin cezaları askerî mahkemenin hâkim sınıfından olan bir üyesi tarafından verilir. Ancak, acil hâllerde askerî savcılar veya askerî ceza ve tutukevi yetkililerince verilecek inzibatî cezalar uygulamaya konulur ve derhâl hâkim onayına sunulur.”

MADDE 56 – 353 sayılı Kanunun 248 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Savaşta, askerî mahkemelerden verilen hükümler temyiz olunamaz. Onbeş yıl ve daha fazla hapis cezası içeren hükümler, teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt'a komutanı veya askerî kurum âmiri tarafından temyiz edilebilir.”

MADDE 57 – 353 sayılı Kanunun 249 uncu maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Savaş hâlinde, askerî mahkemelerden verilen ve Türk Silâhlı Kuvvetlerinden çıkarmayı, rütbenin geri alınmasını veya askerî öğrencilik hakkının kaybedilmesini kapsayan veya gerektiren cezalar hariç olmak üzere, diğer hapis cezalarının yerine getirilmesi, teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmirinin istemi üzerine Türk Silâhlı Kuvvetleri Komutanı veya onun yetki verdiği diğer komutanlar tarafından savaşın sonuna kadar geriye bırakılabilir.”

MADDE 58 – 353 sayılı Kanunun 254 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Cezaların yerine getirilmesi sırasında alınması gereken kararlar ve bu kararlara itiraz:

MADDE 254 - Cezaların yerine getirilmesi sırasında, hüküm kesinleşmeden önce gerçekleşen şahsi hürriyeti sınırlama sonucunu doğuran hâller nedeniyle geçirilmiş süreler ile hastanede geçen sürenin cezadan indirilmesine, değişik hükümlerdeki cezaların toplanmasına ve mahkûmiyet hükmünün yorumunda veya çektirilecek cezanın hesabında duraksamaya ilişkin bir karar alınması gerekirse, hükmü veren askerî mahkemeden karar istenir. Bu kararlar duruşma yapılmaksızın verilir.

Karar verilmeden önce askerî savcı ve hükümlünün görüşlerini yazılı olarak bildirmeleri istenebilir.

Hükmü veren askerî mahkeme kaldırılmış ise ona en yakın askerî mahkeme karar verir.

Yukarıdaki fıkralar uyarınca yapılan başvurular cezanın infazını ertelemez. Ancak, mahkeme olayın özelliğine göre infazın ertelenmesine veya durdurulmasına karar verebilir.

Bu kararların askerî mahkemelerden verilmesi hallerinde, askerî savcı ve teşkilatında askerî mahkeme kurulan kıt’a komutanı veya askerî kurum âmiri ile hükümlü ve varsa müdafî bir hafta içinde itiraz edebilirler.

İtiraz üzerine Askerî Yargıtay karar verir.”

MADDE 59 – 353 sayılı Kanunun 255 inci maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Asker kişiler hakkında verilen adlî para cezasına dair hükümler askerî savcılarca yerine getirilir.

Asker kişi olmayanlar hakkında verilen adlî para cezasına dair hükümler Cumhuriyet savcılarınca genel hükümlere göre yerine getirilir.”

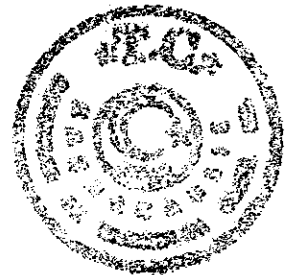
MADDE 60– 353 sayılı Kanunun ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“EK MADDE 1 - Bu Kanunda aksine hüküm bulunmayan hâllerde Ceza Muhakemesi Kanununun adli kontrole ilişkin 109 ilâ 115, değerlendirme raporu yetkisine ilişkin 166 ve istinafa ilişkin 272 ilâ 285 inci maddeleri hükümleri hariç olmak üzere diğer hükümleri askerî yargıda da uygulanır.

Bu Kanunun uygulanmasında, atıf yapılan hükümlerde yer alan, Adalet Bakanı, Millî Savunma Bakanını; Yargıtay, Askerî Yargıtayı; mahkeme, askerî mahkemeyi; hâkim ve sulh ceza hâkimi, askerî hâkimi; mahkeme başkanı, duruşma hâkimini; Cumhuriyet Başsavcılığı, askerî savcılığı; Cumhuriyet savcısı, askerî savcıcı ifade eder.”

MADDE 61 – 353 sayılı Kanunun 13, 18, 38, 39, 40, 41, 42, 44/a, 44/b, 47, 48, 50, 51, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 60, 61, 62, 64, 65, 68, 70, 72, 77, 78, 82, 83, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 99, 100, 101, 105, 106, 113, 114, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 177, 178, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 198, 199, 203, 241, 245, 247, 251, 252, 253, 257, 258 ve ek 2 nci maddeleri ile 10 uncu maddesinin (F) bendi, 43 üncü maddesinin ikinci, dördüncü ve beşinci fıkraları, 143 üncü maddesinin ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkraları, 201 inci maddesinin dördüncü fıkrası, 217 nci maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları, 219 uncu maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları, 244 üncü maddesinin üçüncü fıkrası, 246 ncı maddesinin ikinci ve üçüncü fıkraları ile 248 inci maddesinin dördüncü, beşinci, altıncı ve yedinci fıkraları yürürlükten kaldırılmıştır.

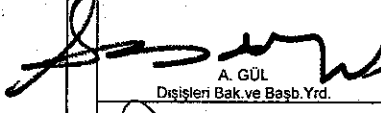
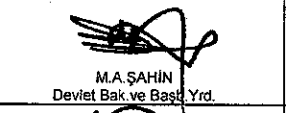
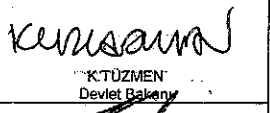
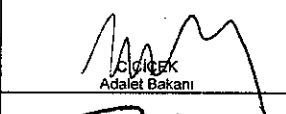
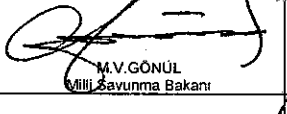
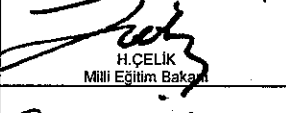
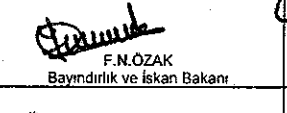
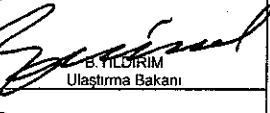
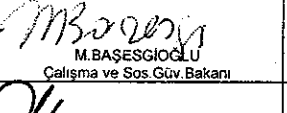
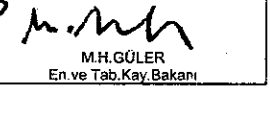
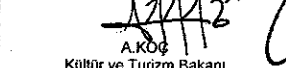
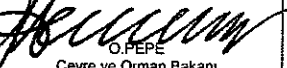
T/1040

MADDE 62- Bu Kanun yayımı tarihinden itibaren üç ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 63- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Eki

RECEP TAYYİP ERDOĞAN
BAŞBAKAN

 A. GÜL Dışişleri Bak. ve Başb. Yrd.	 A. ŞENER Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 M.A. ŞAHİN Devlet Bak. ve Başb. Yrd.	 B. ATALAY Devlet Bakanı
 A. BABACAN Devlet Bakanı	 M. YADIN Devlet Bakanı	 N. Ç. BAKUR Devlet Bakanı	 K. TÖZMEN Devlet Bakanı
 H. ÇELİK Adalet Bakanı	 M. V. GÖNÜL Millî Savunma Bakanı	 A. AKSU İçişleri Bakanı	 K. U. AKITAN Maliye Bakanı
 H. ÇELİK Millî Eğitim Bakanı	 F. N. ÖZAK Bayındırlık ve İskan Bakanı	 R. AKDAĞ Sağlık Bakanı	 B. YILDIRIM Ulaştırma Bakanı
 M. M. EKER Tarım ve Köy İşleri Bakanı	 M. BAŞESGİOĞLU Çalışma ve Sos. G. v. Bakanı	 A. COŞKUN Sanayi ve Ticaret Bakanı	 M. H. GÜLER En. ve Tab. Kay. Bakanı
 A. KOĞ Kültür ve Turizm Bakanı	 O. PEPE Çevre ve Orman Bakanı		

Dosya No.

101-350

563